GAZET'A TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piati'a mare Nr. 22. — „Gazet'a“ ese: Marti'a, Joui'a si Sambat'a.

Pretiulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Tieri esterne pe siése luni 14 fr. pe anu 28 franci.

Anulu XLIV.

Se prenumera:
a postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

Anunciurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr v. a. pentru fiacare publicare. — Scrisori nefrancate nu se primescu. — Manuscripte nu se retramitu.

Nr. 114. | **Mercuri 7|19 Octobre** | **1881.**

Caus'a nationalitatiloru in diet'a ungara.

Brasiovu, 6 Octobre.

S'a vorbitu dîlele aceste despre unu proiectu de adresa ce l'ar' fi presentatu dietei ungare „deputatii nationalitatiloru“. Acést'a scire facea impresiunea cá si candu ar' esistá o partida a nationalitatiloru in diet'a cá pe la 1868. In realitate inse o asemenea partida este adi chiaru impossibila pentru cà lipsesce materialulu, din care sè se compuna; gratia pressiunei ne mai pomenite ce-a intrebuintiat'o guvernulu ungurescu la alegeri, astadi nationalitatile nu mai sunt representate in diet'a ungara nici màcaru in acea mesura neinsemnata cá la 1868, facêndu abstractiune aci dela Romanii din Transilvani'a, cari nici n'au voitu a luá parte la lucrarile acelei diete.

Partid'a nationalitatiloru dela 1868 s'a redusu numai la trei membri. Acesti'a sunt cei trei deputati nationali serbi Miletici, Polit si Maximovici. Ei au fost aceia, cari au depusu pe biroulu camerei unu proiectu deosebitu. Déca acestu proiectu se numesce alu „nationalitatiloru,“ acést'a póte fi de-o parte si o apucatura a raportoriloru unguri, cari voiescu se faca pe lume se créda, cà nationalitatile nemaghiare sunt representate in dieta, de alta parte inse este celu mai bunu testimoniu ce se da acelei lucrari, càci numai despre unu proiectu, care iea in aperare caus'a drépta a popóreloru nemaghiare se póte dice, cà este proiectulu deputatiloru nationalitatiloru.

Deputatii serbi au adusu in proiectu argumente destulu de tari spre a arátá càtu de multu asuprite sunt nationalitatile in Ungari'a, asia cà nici legea ce s'a fostu creatu anume pentru ele de càtra diet'a ungara la 1868, desi este fórte neindestulatóre si defectuósa, nu se esecuta. Vocea loru va resuna inse si de astadata in pusthia, càci cei din diet'a ungara n'au urechi pentru gravaminele nationalitatiloru si n'au ochi pentru relele, ce bantuie tiér'a din caus'a nedreptatiriloru si asupririloru la cari sunt espusi toti càti nu se tienu de rass'a domnitóre.

„Domnirea de rassa este proclamata de principiu alu statului si miliónele de locuitori, cari apartienu nationalitatiloru sunt tractati cá nesce straini in propri'a loru patria!“ Acést'a esclamare a deputatului Polit illustréza destulu de bine trist'a situatiune interióra a Ungariei. Maghiarii vedu ce ar' fi mai bine, dér' cu tóte astea urméza ce este mai reu, pentru cà acést'a convine interesseloru loru de rassa. Fórte bine a succesu representantului serbu, in vorbirea s'a, de a arátá modulu prin care guvernulu, facêndu impossibila representarea popóreloru nemaghiare in dieta, voiesce sè cocolosiésca cestiunea nationalitatiloru.

Nu mai puçinu ia succesu deputatului Polit a reduce la adeverat'a ei valóre legea de nationalitate, cu care se totu lauda cei dela guvernu, pre candu nu se sfiiescu de a-o calcá in pici6re la fiacare ocasiune, ce li se da. Totu asia de bine a sciutu se arate abusurile si volniciele ce s'au intemplatu la alegerile din urma si prin cari guvernulu a facutu se reésa candidatii sei mai in tóte cercurile nationalitatiloru.

Cu multa elocintia Dr. Polit ia facutu atenti pe Maghiari la marile pericule, cari amenintia in viitoriu Ungari'a, déca nu va face dreptate nationalitatiloru, dovedindule càtu de nefavorabile sunt evenemintele in specialu pentru Ungari'a si rass'a maghiara. Si ce respunsu credeti, cà a primitu la la apelulu lealu ce l'a adresatu dietei?

Ministrulu-presiedinte Tisza in aplausele tuturoru partideloru maghiare ia respunsu: „Ce se atinge de procederea nóstra façia de nationalitati si de situatiunea nationalitatiloru in Ungari'a, rogu pe d. deputatu, sè privésca la statele europene, cu deosebire unde domnescu conatiunalii sei, si déca va gasi cà acolo nationalitatile neslave s'ar' bucurá màcaru de a diecea parte din drepturile ce le au la noi, 'i dau dreptulu se vina si sè se plauga!“

D. Tisza a facutu alusiune negresitu la Romanii din Serbi'á, dér', admitiendu analogi'a intre situatiunea loru si a nationalitatiloru din Ungari'a, intrebamu: de candu o nedreptate se considera in Ungari'a cá o binefacere, déca se comite si in alte state? Pe slabu fundamentu se mai baséza domnirea arbitrara maghiara, trista mai este situatiunea unui statu, unde dreptatea se cumpanesce cu compen'a imprumutata dela alte state, póte chiaru si dela cele din fundulu Asiei!

Cronic'a evenimenteloru politice.

Maiestatea S'a a scrisu urmatoriulu autografu: Iubite de Szlavy! Te insarcinezu pêna la alta dispositiune cu representarea constitutiunala a ministeriului casei Mele si a afaceriloru straine; siefulu de sectiune de Kállay va continuá a conduce imediatu acestu resortu. Vien'a, 12 Octobre 1881. Franciscu Iosifu m. p. Acestu autografu este contrasemnatu de ministrulu de resbelu imperialu comite Arthur Bylandt-Rheidt, feldmarsialu.

Unu „corespondentu Sibiianu“ (dela Budapest'a!) alu diarului „Pester Lloyd“ se incérca a interpretá pasagiulu din urma alu discursului, prin care Metropolitulu a deschisu Congressulu bisericescu gr. or., cu scopu de a indrepta la adres'a „eroiloru passivitatii“ o grosolana amenintiare. Elu sustiene adeca, cà in acelu pasagiu, vorbindu de unele „aparitiuni intristatóre“, Metropolitulu ar' fi facutu alusiune la intentiunea ce ar' avea-'o d-nii Babesiu si consoçi de alu interpelá asupra faimósei sale circulare politice, electorale de asta véra. Metropolitulu se le fi declaratu, cà indata ce voru atinge afacerea cu circular'a, elu va inchide Congressulu, care n'are a se ocupá cu desbateri politice. Ei bine! congressulu are de scopu a sustiené armoni'a intre cleru si poporu, dîce discursulu de deschidere, — cum va atinge elu inse acestu scopu déca nu-i va fi permisu ai spune Metropolitului, cà prin circulare politice cá cea memorata, cari servescu numai scopurile guvernului, se turbura bun'a intielegere d'intre cleru si poporu si se compromite sublimulu scopu alu bisericei? —

La ordinea dîlei in camer'a ungara este discussiunea proiectului de respunsu la discursulu tronului. Referentulu maioritatii Moriz Jokai tienù unu lungu discursu in aperarea proiectului presentatu de densulu. Momente noue nu contiene acestu discursu. Jokai accentuà din nou importanti'a portului dela Fiume pentru comerciulu Ungariei apoi se ocupà pe largu de cestiunea administratiunei de statu si in fine trecù la partea ultima a adresei ce privesce relatiunile d'intre armata si poporatiune. Nui mirare, dise elu, cà, cu toti pasii ce s'au facutu pentru cá sè se cultive spiritulu naçionalu ungurescu in armata, se mai gàsescu in armata elemente, cari nu respectéza starea actuala a lucruriloru si nu 'si cunoscu datori'a. Dér' si aceia gresiescu, cari, in locu de a potoli foculu, tórna uleiu pe elu scornindu faime de sensatiune.

Jokai dîce cà casulu Lendl-Göczel nu e destulu de importantu de a fi discutatu in parlamentu si in adressa, dér' déca unulu din oficeri 'si perde rangulu pentru parerea lui esprimata inter pocula, pre candu celalaltu pentru parerea s'a vatamatóre constitutiunei nu se pedepsesce, suntemu datori se ne redicamu glasulu in contra unei asemenea procederi. De aceea amu amintitu acést'a afacere in adresa.

„Amu crediutu de bine, dîce Jokai, de-a ne pronuntiá façia cu tronulu, cà tocmai acuma, candu nu e secretu, cà contra starei de lucruri actuale nu lupta numai unu curentu, nu numai „Independentii“ nostri, ci si centralistii, federalistii si idealistii absolutismului, cari toti combatu principiele fundamentale ale constitutiunei nóstre, cà tocmai acuma credemu de lipsa a declará: cà ne credemu destulu de tari de a ne opune curentului inimicu si cà stamu pe bas'a constitutiunei, pe care stà si tronulu regelui.

Ignaz Helffy se redicà dupa acést'a si criticà proiectulu partidei regimului ungurescu din punctulu de vedere alu principieloru Kossuthianiloru. Despre politic'a esterióra, dise elu, nici nu se face mentiune in proiectu si totusi se pare cà se prepara din nou ceva ce sémana a fi contiunarea politicei bosniace. Proiectulu Tisaistiloru retace apoi decadinti'a economica a clasei de medilocu; retace darile apesatóre, seracirea generala. Proiectulu vorbesce despre concordi'a intre armata si poporatiune. Acést'a ar' fi de doritu, dér' nu esistè. Proiectulu vorbesce de „armat'a nóstra.“ Esiste o armata bine organisata, acést'a inse nu e a nóstra; honvedii sunt ai nostri inse nu sunt asiè inarmati, cá se fia considerati cá armata. — In fine vorbindu despre alegerile din urma, Helfy dice, cà niciodata nici sub Lonyay nu s'a facutu asiè mare pressiune asupra alegetoriloru cá acuma si totusi „Independentii“ sunt adi mai multi la numeru, ceea ce dovedesce, cà ei representa adeveratele dorintie ale natiunei. . . Partinesce proiectulu „Independentiloru.“

In numele opositiunei moderate a vorbitu apoi comitele Apponyi, contra proiectului maioritatii. Elu combate mai antaiu asertiunea, dupa care creditulu statului ar' fi restabilitu. „Mari si cutezate cuvinte“ dice Apponyi, „noi cei din opositiune scimu cà nu póte fi vorb'a de restabilirea ordinei in finance.“ Càtu privesce afacerea cu armat'a Apponyi nu se multiumesce cu simpla esprimare de sperantie si dorintie, de aceea proiectulu opositiunei moderate mai cere a se luá mesuri cá se nu se repete asemeni casuri.

In fine presentà d. Miletici cu càteva cuvinte proiectulu celu reproducemu mai la vale.

Proiectulu de adresa presentatu in camer'a magnatiloru nu este decàtu o simpla parafrasa a discursului tronului. Caracteristicu este cà proiectulu maghiariloru nu atinge nici c'unu cuventu cestiunea privitória la relatiunile cu armat'a comuna.

„L'Indépendance Belge,“ dela 12 Octobre scrie in privinti'a cestiunei Dunarene urmatórele: „Comissiunea Européna a Dunarei se va intruní in primele dile ale lui Novembre; Austri'a a primitu in cele din urma, dupa óre-cari modificatiuni, propunerea presentata de Franç'a, in scopu de conciliatiune, relativa la compositiunea comissiunei riverane mixte, carei comissiuni cabinetulu din Vien'a voiesce a'i incredintia supraveghiarea navigatiunei intre Galati si Portile de Feru. Dupa acést'a propositiune, astfelu cum se presinta acum, comissiunea européna va delega in fiacare anu unulu din membrii sei alesu prin ordinea alfabetica séu prin tragere la sortiu, pentru a asistá la lucrarile comissiunei mixte. Insarcinarea acestui delegatu va fi indoita; elu va avé se transieze cestiunile in casu de impartire egala a voturiloru (se scie cà Austri'a voiea la inceputu se'si reserve acestu dreptu) si va decide casurile pentru cari se va puté apelá la comissiunea Européna. Romani'a se crede cà va decliná propunerea francesa; dér' déca celelalte puteri voru fi de acordu, Romani'a va fi fortiata a se supune. O crisa ministeriala va puté resultá la Bucuresci din caus'a acestei situatiuni.“

Dupa „Gazetta d'Italia“ generalulu Ferrero, ministrulu de resboiu, a preparatu unu proiectu de lege relativu la augmentarea armatei active italiane. Efectivulu acestei armate va fi redicatu dela 300,000 la 410,000 ómeni apróपe. Pentru consideratiuni financiare si

pentru a nu prea incarcá bugetulu resboiului, in locu de a crea patru noue corpuri de armata, nu se voru formá decàtu duóe; excedentulu recrutatiunei suplementare va fi repartitu intre cele optu corpuri de armata deja existente astfelu, cá efectivulu companieloru de infanteria se se redice de la 200 la 225 ómeni. Pentru consideratiuni administrative, nu se voru creá in cele duóe corpuri noue de armata decàtu duóe regimente de artilerie in locu de patru, si patru regimente de cavalerie in locu de optu.

Dupa acelasiu diaru, ministrulu de resboiu s'ar' ocupá si de altu proiectu de lege relativu la o cheltuela extraordinara de 200 milióne cari s'ar' afectá la lucrari pentru aperarea nationala. — Consiliulu ministriloru trebue se examineze in curendu proiectulu de lege in cestiune. Pe langa constructiunea de lucrari de aperare, s'ar' complecta materialulu artileriei, s'ar' cumpera cai, pusti, etc. D. Magioni, ministru de finance, n'ar' fi departe de a incheea spre acestu sfêrsitu o operatiune financiara speciala.

La Valenci'a din Alcantara la estrem'a fruntaria a Spaniei, s'au intalnitu **Regii Spaniei si Portugaliei** spre a se duce se inaugureze la **Cacere** nou'a cale ferata care va legá Mádridulu cu Lisabon'a, trecêndu prin valea Tagelui. Cei duói Suverani erau insociti de primii loru ministri. D. Sagast'a insociea pe regele Alfonso XII. Intr'o convorbire cu acestu omu de statu, regele Portugaliei ar' fi disu cà Spani'a si Portugali'a sunt duóe natiuni surori, care trebuie se urmeze totdnauna aceeasi politica internationala. — La banchetulu care a avutu locu la Valenci'a, **regele Alfonso** a rostitu unu elocinte discursu prin care a adusu aminte gloriile nationale ale ambeloru tieri, unite prin traditiuni, istori'a si positiunea loru, surori de arme, literatura. etc. Regele a adusu aminte asemenea cà Spani'a si Portugali'a au dusu impreuna civilisatiunea in Americ'a. „Cine dér', dise regele Alfonso, va puté se gasésca nedreptu, si cine ar' avé dreptulu sè se opuna faptului cà duóe popóre unite prin atàtea legaturi 'si dau ajutoru pentru a inaintá impreuna pe calea progresului si a implini missiunea santa pe care provedinti'a a destinat-o ómeniloru in trecerea loru pe acestu pamentu? „Cele duóe popore voru indeplini acést'a missiune, respectandu-'si reciprocu independinti'a si glori'a." Regele Portugaliei a respunsu in spaniolesce si a esprimatu aceleasi dorintie in favórea Spaniei. Se conchide d'aci cà resultatulu conferintiei dela Cacere va fi deschiderea drumului pentru intielegeri cu scopu de a legá intre ele interesele materiale ale Spaniei si Portugaliei, séu printr'unu felu de uniune vamala iberica, séu prin concessiuni vamale reciproce. In cestiunile internationale cele duóe guverne voru lucrá totdeauna d'acordu. Bas'a arangiamentului ar' fi o aliantia fórte strinsa, nu inse o federatiune, lucru pe care Portugesii nu l'ar' primi.

In privinti'a **incoronarii Tiarului** se telegrafézа din Moscva, cà acolo se facu deja mari pregatiri pentru acelu actu. Unu functionaru superioru a venitu din Petersburg spre a dá séma de objectele necesare la acést'a ceremonia, ce se crede cà va fi in Maiu anulu viitoru. Intre aceste objecte este si scaunulu de fildesiu, adusu de Bizantiu de Sofi'a Paleologa, soçi'a marelui duce Vasilie Ivanovici si pe care a siediutu Alexandru II la incoronarea s'a.

Congressulu nationalu bisericescu gr. or.

Dupa cum amu anuntiatu congressulu bisericescu alu Romaniloru gr. or. a fost deschisu in Sibiiu la 1/13 Octobre. Dupa servitiulu divinu deputatii fiindu adunati in sal'a seminariului Andreianu Metropolitulu-presiedinte avendu de-a drépt'a si de a stang'a pe cei doi episcopi sufragani ai Aradului si Caransebesiului a cetitu discursulu de deschidere. Accentuandu marea importantia a reorganisarei bisericei gr. or. pe bas'a sinodalitatii si aratandu ce bine a prevediutu barbatulu de eterna memoria, care a creatu acésta stare de lucruri, cà numai prin conlucrarea armonica a clerului cu poporulu „biseric'a nóstra nationala va puté deveni tare de ajunsu, pentru a devinge injuriile din afara si a cladi in laintru Sionulu nationalu alu culturii, ce ne apropia de Dumnedieu", Metropolitulu dice:

„Intre impregiurari nefavorabile, cum au fostu preste totu cele ale deceniului trecutu, intr'o situatiune puçinu consolidata, in care inca totu ne aflamu, si intre greutatile, ce se intimpina de comunu la ori-ce inceputu, biseric'a nóstra nationala in desvoltarea s'a a ajunsu la unu atare gradu, care desi n'ar' satisface tóte dorintiele nóstre, dér' in totu casulu este aptu, de a ne usiurá progresele in viitoru, déca in sinulu bisericei va dominá adeveratulu ei spiritu: religiositatea, caritatea crestinésca, comuniunea de interese superióre si tóte acele virtuti, dela cari depinde prosperarea unei societati cu scopuri sublime."

„Am firm'a sperantia, cà congresulu nationalu-bisericescu, care se intrunesce astadi pentru a continuá regularile incepute in congresele din trecutu, va fi condusu de adeveratulu spiritu alu bisericei, care pentru salvarea intereseloru nóstre comune, si in specialu a institutiuniloru bisericesci basate in statutulu nostru organicu, se faca, cá sè dispara unele aparitiuni regretabile, cari ici colea incepura a se manifestá in timpii din urma, intr'o directiune, ce nu ne póte duce la alta, decàtu la calcarea nimbului bisericei si la sguduirea simtiului religiosu alu poporului nostru, care trebue se 'lu cultivamu cu totu adinsulu."

Dupa deschidere s'au alesu notarii ad hoc, si deputatii 'si-au presentatu credentionalele. Presenti au fost 48 deputati. Deputatii se impartu apoi dupa eparchii in trei sectiuni pentru verificarea membriloru. Cu acést'a siedinti'a antaia s'a incheiatu.

Proiectulu de adresa presentatu de Miletici.

Amu aratatu in numerii trecuti, cà deputatulu Svetozar **Miletici** a presentatu unu proiectu de adresa deosebitu. Acestu proiectu alu „partidei nationalitatiloru" e subscrisu de trei deputati: Miletici, Polit si Maximovici.

In introducere proiectulu declara cà se va pronuntiá asupra discursului tronului „cu sinceritatea, ce o roclama in situatiunea actuala devotamentulu omagialu si credinti'a càtra Maiestatea S'a." Apoi vorbindu de incorporarea granitiei militare cu Croati'a proiectulu doresce cá acésta incorporare sè se faca càtu mai curêndu si **de facto** prin participarea granitiei la legislatiune si la controlarea administratiunei patriei; cestiunea Fiumana doresce se-o véda resolvata càtu mai curendu pe bas'a droptatii, apoi proiectulu continua asié:

„In inaltulu Mesagiu se amintesce necesitatea de a se face diverse reforme interne, care voru fi obiectulu activitatii legislatorice in acésta perioda.

„Noi cá cetatiani ai statului incàtu pentru aceste reforme ne vomu implini datorinti'a in spiritulu si in interesulu libertatii generale de egala indreptatire a popóreloru si in interesulu salutei publice, in deosebi inse vomu sprigini acele proiecte de legi, cari sunt destinate a spori puterea nationala-economica si a reduce sarcinele nóstre mari preste mesura.

„Ne-a mahnitu inse fórte, cà in inaltulu discursu alu tronului nu se face nici o amintire despre un'a din cele mai grave afaceri interne, care este **cestiunea nationalitatiloru** din Ungari'a.

„Cestiunea nationalitatiloru nu este resolvita prin art. de lege XLIV: 1868, pentru cà acest'a nu a multiamitu nationalitatile si nu le multiamesce; dér' chiaru si acésta lege nu se ecsecuta nici macaru intr'unulu din paragrafii sei; ea esiste prin urmare numai pe hartia, nu inse si in viati'a publica, abstractiune facêndu, cà acésta lege in multe dispositiuni ale sale da locu liberu volniciiloru, fiindu cà clausulele prin care tóte se lasa in voi'a posibilitatii facu legea insasi ilusoria.

„Legea esistenta despre egal'a indreptatire a nationalitatiloru e intemeiata pe o basa fórte defectuósa, pe bas'a individualitatii, de aci vine cà limb'a singuraticeloru nationalitati cu privire la afacerile interne nu ajunge la valóre nici in cercurile cele mai de josu ale organismului administrativu, la auctoritatile politice cercuale, si la judecatorii ea nu este admisa; ea se elimineza prin instructiunile guvernului, asié incàtu raportnrile comuneloru tcebue sè se substearna chiaru si auctoritatiloru cercuale in limb'a ungureasca.

„Dér' chiaru si principiulu individualitatii nu se esecuta in pracsa pentru cà decisiunile asupra petitiuniloru date de particulari emana intr'o limba pe care acesti'a nu-o pricepu.

„Legea esistenta despre egal'a indreptatire a nationalitatiloru, care propriamente tracteza numai despre esclusivitatea unei limbi trebue emendata deja pentru cuventulu cà nu e corespundietória. Este o dorintia a tuturoru nationalitatiloru din Ungari'a, ca acésta lege se fia supusa la o revisiune radicala, in spiritulu si directiunea acelei propuneri, care fù substernuta din partea deputatiloru de nationalitate serba si romana in anulu 1868 candu s'a tînutu discussiunea asupra acestei legi.

In deosebi incàtu pentru autonomi'a bisericei ort. nationale serbesci garantata de lege IX: 1868, ea s'a sguduitu din temelia in timpulu din urma prin aceea, cà puterea statului, calcandu dreptulu seu de suprema inspectiune, a ingeratu intr'unu modu dispositivu in sfer'a de dreptu a autonomiei bisericesci, delaturandu-se motropolitulu patriarch serbescu si substituindu-se contra legiloru bisericesci si a autonomiei unu administratoru. . ."

Dupa aceste proiectulu pe bas'a asigurariloru din discursulu tronului esprima speranti'a in sustienerea pacii, dér' nu póte a nu arata temerea cà relatiunile din Bosni'a si Herzegovina ar' poté se nasca complicatiuni esterióre, Proiectulu constata cà administratiunea in provinciile ocupate e rea cà poporatiunea de acolo e nemultiumita, apoi se esprima in contra continuarei ocupatiunei séu a anecsiunei, care astadi nu mai posede nici spriginulu Germaniei, càci acésta putere s'a reapropiatu de Russia. Apoi proiectulu se incheia in modulu urmatoriu:

„Noi credemu cà in genere pentru monarchia si in deosebi pentru Ungari'a politic'a orientala cea mai corespundietória este acésta: „Amicitia cu statele si popórele orientului pe bas'a principiului „Orientulu este pentru poporatiunea Orientului". De Orientu se tîne si Bosni'a si Herzegovina si aceste tieri sunt o conditiune a independentii tuturoru popóreloru orientale si in deosebi a natiunei serbesci in Orientu. Prin urmare ar' fi timpulu pentru a se evacuá de buna voia Bosni'a si Herzegovina.

In fine esprimendu-ne neclatita crediutia si omagiele nóstre, ne regamu prea plecati, cá Mäjestatea Vóstra se ve indurati prégratiosu a apretia sinceritatea nóstra si dorintiele nóstre ce le-amu esprimatu prin acésta. Ddieu se Ve scutésca si tîna Majestate!"

Discursulu deputatului Polit.

Lasamu se urmeze in estrasu discursulu dep. Polit prin care a luatu in aperare proiectulu de mai susu. Elu dise:

Déca aparinti'a esterióra ar' fi de ajunsu spre a face cá unu guvernu se fia tare: atunci actualulu regimu ungurescu, mai multu cá ori care din cele anterióre, s'ar' poté mandri a posede acea taria, cá ori-ce opositiune sè se plece d'naintea lui. Aparinti'a insiéla de multe ori. Atàtu situatiunea cea esterióra càtu si cea interióra e numai la parere favorabila, in realitate ea se póte numi fórte nefavorabila. Discursulu tronului vorbesce de „bun'a vointi'a" a poteriloru pentru sustienerea pacii. Sta reu inse cu pacea européna déca se baséza numai pe acést'a buna vointia. Nu de multu se dicea inca cà alianti'a austro-germana ar' fi cea mai buna garantia a pacii europene. Se credea cà Russi'a este slabita in intru prin Nihilismu si prin alianti'a austro-germana isolata in afara. Atunci veni intalnirea dela Danzig si distruse pe deplinu acést'a ilusiune. A crede cà Russi'a ar' fi slaba si isolata a fost una din cele mai mari illusiuni. Nihilismulu póte se produca multu reu, dér' pentru statulu russescu elu nu este unu periculu, pentru cà nu póte prinde radacina in poporu si strictu judecandu nu contiene in sine o programa resturnatória de statu.

Unu imperiu atàtu de colossalu cá Russi'a cu-o poporatiune de aprópe 100 milióne, n'are a se teme niciodata cà va remané isolatu, pentru cà alianti'a lui va fi intotdéuna cautata. Trebuiea a se sci inca inainte de intrevederea dela Danzig, cà Russi'a n'avea decàtu se voiésca, spre a reinnoi vechi'a amicitia cu Germani'a. Austro-Ungari'a basandu-se in privinti'a acést'a pe premisse rele, a trebuitu se ajunga la o politica orientala fórte gresita. Déca ocupatiunea Bosniei si a Hertiegovinei avea de scopu a luá positiune in contra Russiei, atunci trebuea mai antaiu sè se asigure de spriginulu Germaniei pentru casulu unui resbelu cu Russi'a. Fara garanti'a acést'a tóta ocupatiunea apare numai cá o mare aventura, ce va ruiná finançiele nóstre. Aceea cà spriginulu Germaniei nu s'a pututu dobêndi, dovedesce lamuritu tocmai intalnirea dela Danzig. O alta tînta ocupatiunea Bosniei si a Hertiegovinei nici nu póte avé. Unu imperiu, ale caruia giurstari interióre sunt cá ale Austro-Ungariei, care preste acést'a nu se bucura nici de cele mai mici simpathii la Slavii din Balcani, nu se póte nici gandi la o inaintare spre Salonicu, abstragêndu chiaru dela aceea, cà Russi'a nu póte si cà nu-i e permisu se lase pe Slavii din Balcani prada domnirei austriace — care solutiune de altmintrea ar' fi cea mai rea din tóte pentru gintea maghiara. Cea mai buna politica orientala a Austro-Ungariei ar' fi bun'a amicitia si vecinatate cu statele balcanice fara nici o cucerire si anecsiune. Desiertarea Bosniei si a Herzegovinei s'ar' cere cá o urmare naturala a devisei: „Orientulu apartiene popóreloru orientale". Austro-Ungari'a urméza o politica contrara si acést'a face cá situatiunea se devina critica. — Dupa ce mai critiséza administratiunea provincieloru ocupate Polit continua asié:

„Déca situatiunea esterióra nu e favorabila, apoi cea interióra e si mai nefavorabila. S'a disu de multe ori cà in Ungari'a starea este mai consolidata, cá in cealalta parte a monarchiei. La aparintia dá, in realitate inse nicidecum. In Cislaitani'a au ajunsu celu puçinu la cunosciutia, cà drepteloru pretensiuni ale nationalitatiloru diferite trebue a se satisface, in Ungari'a inse cestiunea nationalitatiloru este privita cá neesistenta si guvernantii se maudrescu cu pretins'a multiamire a nationalitatiloru.

Déca s'ar' luá de cinosura alegerile dietale, atunci in adeveru guvernulu s'ar' poté mandrí cu multiumirea nationalitatiloru, càci in cercurile nationalitatiloru s'au alesu mai pretutindeni candidatii guvernului. Dér' acést'a aparitiune dovedesce prea multu si de aceea nu dovedesce nimicu.

Nu se póte cugetá o contradicere mai mare, cá aceea, cà cercurile electorale curatu maghiare alegu mai totu opositiunali, pre candu guvernamentalii se recrutéza din cercurile nationalitatiloru, unde guvernulu intrebuintiandu tóte midîlócele ocupa positiunea cea mai ostila façia de nationalitati. Alegerile nu potu servi prin urmare de cinosura, càci trebue se scimu, cà in cercurile nationalitatiloru se pune in miscare pentru candidatii guvernului intregu aparatulu administrativu, cà se intempla abusuri si violari prin fortia, pe cari nici fantasi'a cea mai viua nu si le póte inchipui, asié cà alegerea unui deputatu alu nationalitatiloru este o minune. In modulu acest'a facêndu-se impossibilu nationalitatiloru de a fi representate, cum se cuvine in dieta, este possibilu a cocolosì cestiunea nationalitatiloru in Ungari'a. Ve laudati cu legea de nationalitate. Acést'a lege e pentru noi o l i t e r a m ó r t a. Desi acést'a lege nu contiene o adeverata egala indreptatire a nationalitatiloru si prin urmare nu ne póte multiami: totusi nici acele puçine dispositiuni ce le contiene, si cari ar' trebuí se servésca spre scutulu nostru, nu se esecuta. Unu pretoru a asiguratu, cà legea se practica in altu modu façia de nationalitati.

Li se imputa nationalitatiloru tendintie centrifugale. Nationalitatile au unu patriotismu caldurosu, ele iubescu patri'a. De candu inse s'a facutu in Ungari'a din domnirea de rassa unu principiu de statu, miliónele de nationalitati sunt considerate de straine in propri'a loru patria. Ve provocati la puterea de statu si subordinati totu interessului esclusivu alu gintei vóstre. Asié procedeti façia cu nationalitatile, asié façia cu Croati'a, asié in tóte. Dovada e solutiunea Fiumana ce-o atinge discursulu tronului si la care nimenea in Croati'a nu póte consemtí. Dovada este si violarea autonomiei bisericesci a Serbiloru. Pretutindeni se arata cà guvernulu nu voiesce se faca dreptate nationalitatiloru, ci cà se multiumesce cu cocolosirea cestiunei de nationalitate. In privinti'a acést'a situatiunea interióra a Ungariei e mai rea decàtu aceea a Cislaitaniei.

Prin nesce impregiurari favorabile poporulu maghiaru a ajunsu a fi unu factoru competentu in monarchia. Elu ar' trebuí se folosésca acésta favorabila positiune de cu vreme, spre a multiumí pretensiunile drepte ale nationalitatiloru, pretensiunile a milióne din concetatianii sei, càci evenemintele lumei se precipita si ele nu sunt favorabile pentru Ungari'a si pentru gintea maghiara. Solutiunea finala a cestiunei orientale si nouele formatiuni in Orientu voru aduce cu sine deosebite constelatiuni. Déra Austro-Ungari'a nu va avé puterea de vieatia, spre a se sustiené si dupa aceste noue formatiuni orientale; déca se va puté acomodá la constelatiunea intre Germani'a si Russi'a: atunci voru decide asupra sórtei Ungariei factori mai puternici, decàtu nationalitatile Ungariei. In ori-ce casu inse este unu fórte reu midîlocu preventivu façia cu desvoltarea lucruriloru in Orientu, de a provocá nemultiumirea nationalitatiloru in gradulu celu mai mare. — Polit partinesce proiectulu de adresa alu lui Miletici.

Cestiunea Evreiloru in Romani'a.

Façia cu miscarile ce se facu si se prepara in Romani'a in potriv'a Evreiloru, d-lu ministru de interne C. A. R o s e t t i a aflatu de bine a adresá o c i r c u l a r a c à t r a t o t i p r e f e c t i i din tiéra. In acésta circulara mai antaiu se constata, cà invasiunea Israelitiloru, ce datéza de vre-o treidieci de ani incóce, a provocatu in statulu romanu o perturbare economica si sociala; apoi se arata cum prin revisuirea art. 7 din constitutia s'a acordatu populatiunei semitice totu ce dreptatea si echitatea puteá pretinde, si in sfêrsitu se accentuéza cà societatea romana este acumu in dreptu a luá tóte mesurile de lipsa contra ori si carei eventuale invasiuni.

„Suntu inse vre-o 30 de dile, continua mai departe dlu ministru, de candu cu mirare am vediutu óre-cari indicii ce me facura sê banuescu cà mai suntu ómeni cari se incérca a provocá din nou iritatiuni contra Israelitiloru. Urmarindu simptómele ce 'mi atrasesera atentiunea, avui durerea a vedé cà nu me amagisemu. Am vediutu cà ratacirea unor'a merge pêna a lipí in unele locuri afisiari prin cari se incérca a provocá publiculu in contra Israelitiloru, si a pronuntiá chiaru cuventulu de ucidere. In vre-o duóe locuri, unde s'au pusu asemenea afisiuri, s'a doveditu cà cei cari le-au facutu si lipitu suntu servitori pe la cele mai de josu cafenele, ómeni întru tóte inculti. Este dér' invederatu cà acesti'a nu suntu de càtu unelte órbe ale unoru mari ascunse ale caroru capete suntu neaperatu neconscientie de reulu ce potu face tierei loru prin asemenea criminale provocari. Te învitu dér, d-le prefectu, a veghiá, nu numai a prinde pe acei, orbi servitori ai unoru asemenea criminale provocari, dér' a urmarí cá politi'a se descopere pe adeveratii agenti ai acestoru provocari. Te invitu a vorbí necurmatu cu cetatiani din tóte classele si a-i face se intieléga periculele la cari se espune óri-care societate ce ar' cadé in asemenea crime...“

Momentele de capetania din istori'a invetiamentului la Romani.

Vorbire tiuuta de **A. Bârseanu** in 20 Septembre v. cu prilejulu serbarei sf. Sofii, patróne Gimnasiului romanu din Brasiovu.

Dómneloru siDomniloru! 'Mi iau libertate a pasi pe treptele acestei tribune, nu cá se imitezu pe fostii mei dascali in mijloculu caror'a am norocire a me aflá din nou, nu cá sê impartu cu màna darnica prietnice sfatuiri multimei de tineri pe care setea de sciintia a adunat'o aici, nu... practic'a ce o am, nu e de ajunsu pentru asié cev'a. Ceea ce me face sê ve rogu a'mi dá ascultare càte-va clipite este numai si numai dorinti'a de a respunde in duóe, trei cuvinte la o intrebare pe care de buna séma a trebuitu sè si-o puna vre-unulu din cei-ce au asistatu la acésta serbatóre inchinata vredniciloru barbati, cari au pusu temelia maretiului institutu in care ne aflàmu. Sub fruntea plecata de-o meritata veneratiune lesne s'a pututu nasce gândirea: cari dintre fiii natiei nóstre se mai asémena cu cei-ce 'si priimescu astadi tributulu de recunoscintia, cari dintre fiii natiei nóstre au ingrijitu in deosebitele vremi cá mosii si stramosii nostri sè se póta indeletnici cu cartea, c a r e e s t e cu unu cuvêntu i s t o r i'a i n v e t i a m ê n t u l u i n o s t r u?

Celu-ce se intereséza de acésta intrebare sê binevoiésca a aruncá impreuna cu mine o repede privire asupra vijeliosului trecutu alu némului romanescu.

Suntemu in timpulu candu furtunele ce au bântuitu atâtu amaru de vreme resaritulu Europei incepu a se domoli, càndu radie dulci petrundu prin intunereculu ce acoperea tiermurii Danubiului, cându imprasciatele remasitie ale poporului nostru parasescu betrânii Carpati, resufla odata din greu si dau màn'a un'a cu alt'a, hotarându cá de aici inainte sê traiésca impreuna, sê móra impreuna. Suntemu in timpulu pe care nemuritorulu cântaretiu alu Romaniei 'lu descrie in chipulu urmatoru: „Mai odihnesce-te, pamêntu alu lupteloru, precum luptatorulu ostenitu sta de resufla! Fruntea ta e plina de sudóre si de pulberea bataliei... mai resufla puçinu, càci ai dusmani multi la numeru si sórtea ta e o lupta necurmata. Fost-ai multe vécuri volnica cá paserea vesduhului, pàna càndu o semintia iubitóre de cuprinderi rêvni dupa patri'a fecióra a libertatiei. Vulturulu legióneloru sdrobise lumea in ghiarele sale; cá sê te póta luá in braçie, fù silitu a te luá de soçia! Semintì'a pustiei cu seminti'a ce navalise peste dêns'a s'au amesteeatu... Acumu libertatea mai barbata are arcu si sabia spre aperare“... Asiá incepe poetulu rêndurile acestea, dér' eata cum le sfêrsiesce: „Ascute-ti sabi'a cá fulgerulu si incórda-ti arculu, o tiér'a mea... dusmanulu se gàtesce si tu esti straj'a lumei! Lumea te-a parasitu si s'a sculatu asupra-ti; noródele s'au legatu intre ele spre a te batjocerí si a stinge dintre ómeni pomenirea ta... o patri'a mea, jertfesce-te! Grabesce a mai prinde putere... Eata cà se mai apropia o furtuna. D'abiá vijeli'a omenésca se mai potoli si o intunerecime càtu unu gràunte se zaresce despre resaritu. De ce merge, ea cresce totu mai tare si cá unu nuoru se indésa si se intinde. Cerulu se intuneca; viscolulu isbucnesce; nuorulu se varsa pe pamêntu si cá unu oceanu inghite totu ce-i ese inainte... Spaim'a a cuprinsu tóte némurile... libertatea si legea popóreloru se sdrumica... potopu de sànge este... pamêntulu se imple de derâmaturi; resboinicii o iau la fuga; voinicii suntu prinsi de frica... Semilun'a stralucesce in taria.“

Scurte de totu suntu momentele de odihna ce au fost date némului nostru. Abia mantuitu de cutropitórele valuri ale emigrarei popóreloru, elu este silitu a 'si armá bratiulu din nou pentru a 'si mantui legea si viati'a. Tieranulu romanu apuca cu o mana córnele plugului. ear' cu cealalta palosiulu dela brêu. Firesce, intr'o vreme atàtu de turburata nu póte fi vorb'a de o indeletnicire mai cum se cade cu invetiatur'a, càci precum dice Latinulu: inter arma silent Musae. Si aceste falnice déra grozave dile se prelungescu mai multu decàtu la ori si care altu poporu din Europ'a, tîuu si in fericitulu timpu càndu sórele sciintiei antice stralucesce mandru pe ceriulu tieriloru apusene. Unu singuru locu de retragere le remane prigoniteloru muse in sbuciumatele tinuturi romanesci. Pe càndu josu in inverdit'a campia se incrucisiéza palosiu cu palosiu, pe candu sangele curge siróie, pe càndu vesduhulu se imple de gemetele celoru raniti si de nechezatulu cailoru ce si-au perdutu stapànii . . . susu pe culmea stancosului munte, in o liniscita odaia din tainuit'a manastire, betrànulu calugaru cauta a descifrá din manuscriptulu rosu de molii dumnedicescile invetiaturi pe care mantuitorulu le-a impartasitu odinióra ómeniloru. La manastirile, episcopiile si metropoliile nóstre alérga aceia cari voiescu sè se retraga din sgomotulu lumei si sè se faca slugi credinciόse ale pacinicei sciintie. Déra, durere! in locurile despre care e vorb'a nu resuna dulcea limba romanésca, ci o limba straina pe care comunitatea de religiune o aduse cu sine, limb'a slavona. Acést'a limba se intrebuintiéza nu numai in biserica, ci si in afacerile statului si in trebile private. Càtu despre cuprinsulu celoru ce se potu invetiá pe vremea acést'a eata ce ne spune principele Dimitriu Cantemiru in „descrierea Moldovei“: „Nici fiii boieriloru nu invetiau alta limba decàtu cea slavóna in care dupa ce se deprindeau a cetí, fiind-cà in ea nu aveau de unde invetiá alte sciintie, trebuiau se invetie de rostu Ciaslovulu bisericei orientale, Octoiculu si Psaltirea. Dupa aceea li se esplicá Evangeli'a, Faptele Apostoliloru, Pentateuchulu séu cele cinci carti ale lui Moise si celelalte carti din Testamentulu vechiu, dér' aceste forte raru; totulu erá numai cá se pricépa ceva din Biblia. Totu acestea le invetiau si fiicele boieriloru, cu scopu celu puçinu de a se deprinde sè cetésca si sè scrie cu atàtu mai bine in limb'a materna. Si raru erá cineva care sè invetie gramatic'a limbei slavone, pentru cà raru erá vre-o gramatica care sè tracteze acea limba.“

Va se dica, instructiunea ce si-o puté castigá cineva in tierile romane in stralucitele dile ale lui Stefanu celu Mare si ale lui Vladu Tiepesiu erá cu totului totu primitiva, avea in vedere numai si numai religi'a. Cei-ce voiau se-si castige si cunoscintie de alta natura erau siliti pêna tardiu de totu sè ratacésca prin tieri straine, cu deosibire prin Poloni'a. Despre esistenti'a vre-unei scoli mai inalte, pe timpulu despre care vorbimu, cronicarii nostrii nu pomenescu nici unu cuventu, desi e lesne de presupusu, cà de pilda unu domnitoru cá Alesandru celu Bunu alu Moldovii, carele s'a ingrijitu asié de multu pentru organisarea tierei sale, carele a asiediatu diregatoriile. carele a regulatu ierarhi'a, carele a introdusu legi noue, cá unu astfeliu de domnitoru, repetezu, sè se fi interesatu si de invetiamentu. Cum dicu inse, datele necesare ne lipsescu.

Unui strainu, unui aventurieru i-a fost rênduitu se fia celu d'antaiu despre care se scie de buna séma cà a intemeiatu in patri'a lui Stefanu si a lui Raresiu unu institutu superioru de cultura. Acestu strainu este Iacobu Eraclide, numitu Despotulu, carele aduse in 1563 pe ginerele lui Melanhton, Lusinie Kaspar Peucer, „episcopulu celu cu muiere“ si pe alti invetiati din Germani'a si din Poloni'a, si-i puse se propage in academi'a din Cotnari atàtu invetiaturile bisericei protestante, càtu si ideile scientifice ce agitau lumea apuséna de pe atunci. Scól'a lui Despotu se implú in curendu de o multime de ascultatori nu numai Moldoveni, ci si din tierile marginasie; dér'a esistenti'a ei fù scurta de totu, scurta cá si domni'a acelui'a ce o infiintiase. Voevedii urmatori se grabira a risipì càtu mai curêndu „cuibulu ereticiloru“, si in chipulu acest'a lipsira tiér'a de unu asiediamentu ce-i putea servì de fala.

Timpulu in care se infiintiéza si se risipesce academi'a din Cotnari este de mare insemnatate pentru istori'a nóstra in deobste si pentru istori'a literaturei romanesci in deosebi. Pe vremea acést'a pe deoparte se inmultiescu impilatorii Romaniloru din Ardélu, pe de alta parte se destépta in fii némului nostru dorinti'a de a avé si ei sfênt'a scriptura in limb'a loru, de a avé si ei o literatura nationala. De nu ar' fi ajunsu miscarea cunoscuta in istoria sub numele de reformatiune pêna prin tînuturile din jurulu Carpatiloru, póte cà suferintiele ce a avutu se le indure o parte insemnata a natiunei nóstre ar' fi fost mai puçinu numeróse, dér' de buna séma fara acést'a miscare ar' fi trebuitu inca multa vreme pêna candu tiparele din Brasiovu, din Belgradu, din Tergovisce si din Iasi s'ar' fi pusu in miscare si ar' fi scosu la ivéla carti romanesci, pêna candu unu Dositein ar' fi pusu córde lirei sale, pêna candu unu Grigorie Urechia, unu Mironu si unu Nicolae Costinu, unu Dimitriu Cantemiru si uno Neculce ar fi luatu condeiulu in mana.

Nu voimu urmarí mai deaprópe influintiele pe

cari am inceputu a le aretá, decàtu numai in ceea-ce privesce subiectulu nostru, in ceea-ce privesce invetirmentulu.

Pe candu domnulu Ardélului Gheorghe Rakoczi I se silesce din resputeri se introduca Calvinismulu in biseric'a romanésca din tiér'a s'a; pe candu se dau la lumina carti impenate cu feliu de feliu de eresuri; pe candu credinti'a nóstra stramosiésca este luata in bataia de jocu si pe candu adeveratii fii ai natiunei nóstre suntu prigoniti cu tirania: pe atunci unu Vasile Lupulu alu Moldovei si unu Mateiu Basarabu alu Munteniei combatu in modulu celu mai demnu aceste incercari, mantuescu viati'a publica de limb'a slavona si dau rangulu cuvenitu celei nationale, fundéza tipografii si ajuta in tóte chipurile pe acei'a cari voiescu se arete lumei adeveratele invetiaturi ale bisericei resaritene. Deopotriva de mari suntu acesti duoi principi cu durere de anima pentru mosi'a ce li se deduse spre ocàrmuire, totusi inse intr'unu punctu energiculu Mateiu este intrecutu de rivalulu seu Vasile. Anume cucerniculu si invetiatulu domnitoru alu Moldovei, indemnatu de mitropolitulu Kievului Petru Movila si de Varlaamu alu Sucevei si alu Iasiloru, aduna invetiati din tóte partile si infiintiéza la 1644 in curtea maretiei biserici a celoru Trei-Erarchi o scóla superióra, pe care o inzestréza cu mosiile: Rachitenii, Tamasienii si Juganii. Dreptulu si teologi'a suntu deopotriva cultivate cu limb'a latina, gréca si romanésca in acést'a scóla, care a slujitu de isvoru de sciintia chiaru unui Sobieski, fratele vitézului care a mantuitu odinióra Vien'a. Càtu de insemnatu si càtu de folositoru erá institutulu lui Vasile Lupulu se vede cu deosebire din impregiurarea cà Gheorghe Stefanu, contrarulu si urmatorulu lui Vasile pe tronulu moldavu nu numai cà nu l'a desfiintiatu, ci, ce e mai multu, a purtatu grija de elu si a cautatu a-lu mai imbunatatí. Dér' nu era datu némului romanescu se se bucure vreme indelungata de unu astfelu de centru de cultura. Dupa-ce Gheorghe Stefanu 'si perdù domni'a, se risipí si scól'a ocrotita de dènsulu, risipí dîcu, càci nu mai aflamu despre ea nici o scire la nici unulu dintre scriitorii de mai tardiu.

(Va urma.)

Diverse.

(Unu venatoru scapatu din gur'a ursului.) In comun'a Rancedii, din judeçiulu Prahova, plaiulu Teleajenulu, d. Nicolae Ionescu celu mai fruntasiu din locuitori, proiectà Duminica, 27 Septembre st. v. facerea unei venatori cu mai multi puscasi si bataiasi in padurile de acolo. Batai'a si copàii scotu la ivéla si unu mare ursu negru. — Se scie cà tómn'a ursii cobóra din munti si se apropia de comune pentru nutrire cu póme, porumbu etc. Venatorii nefiindu preparati de càtu cu alice de epure si posti in armele loru, unulu din venatori trage in spatele ursului, fara a 'lu gena; in mersulu lui unu alte venatoru teneru trage asupra capului, dér' 'i rupe numai unu dinte care s'a gasitu josu, sdrobindu'lu si la botu. Ursulu infuriatu si latratu mereu de unu micu capou, apucà pe o strimta carare a unui pedisiu de padure spre o vale. Aci se afla in façi'a venatorului Nicolae Ionescu si scotiendu racnete infioratóre pentru cà nu se putea da nici unulu nici altulu in laturi de desimea padurei, venatorulu se intórce pe poteca, la vale, dér' vediendu cà ursulu infuriatu ilu va ajunge, ia positie in façi'a lui pe dupa unu arboru si trage in capulu ursului de odata cu ambele tievi ale puscei incarcate; ursulu sfaramatu la capu si unu ochiu cade josu cu urlete ingrozitórie, dér' se scóla indata. Venatorulu o ia la fuga spre vale, dér' se incurca si cade josu. Atunci ursulu se arunca asupra'i 'i apuca in gura piciorulu dreptu infigandu'i coltii in carne, ursulu voiesce apoi sè se arunce asupra abdomenului si feçiei venatorului, dér' acest'a, disindu dupa unu revolveru 'lu pune in gur'a ursului si trage pe rendu tóte siése focurile cu cari numai isbutesce de dobóra pe ursu care móre in dureri. Asié venatorulu nostru scapa cu viati'a din gur'a ursului, care cantarindu-se s'a gasitu in greutate de 135 ocà. La intórcerea in comuna, locuitorii intempina si incungiura cu admiratiune pe bravulu venatoru, care erá plinu peste totu mai multu de sangele ursului versatu asupra'i, de càtu de sangele ce cursese din ranele lasate de coltii ursului, pe piciorulu seu. Venatorulu este pe deplinu sanatosu si a pututu veni chiaru a duóa dî in Ploiesci, voindu cu tóte acestea a se presintà la unu medicu.

(Democratulu.)

(Diu'a de 1 Octobre.) Cetimu in diarele romane de dincolo: Diu'a de alaltaeri, 1 Octobre, durerós'a aniversaria a rapirei Bucovinei si a decapitarei lui Grigorie Ghica, s'a serbatu in urmatorulu modu la Iasi; „La órele 10 de diminétia s'a facutu o panachida religiósa la Mitropolie. Dupa aceea processiunea, aveudu in frunte pe I. P. S. Mitropolitulu Moldovei si Sucevei Iosifu, s'a indreptatu prin strad'a mare a Santei Vineri si prin strad'a ce pórta numele maretiului Domnitoru spre Beilic, unde s'a opritu in façi'a monumentului de pe acea piaçia. Pe totu percursulu la durere, music'a gardei civice si aceea a regimentului 13 de dorobanti au intonatu marsiuri funebre. Au luatu parte la acést'a serbare comemorativa tóte autoritatile civile si militare, societatea dameloru romane, studentii universitatii, elevii tuturoru scóleloru, corpulu profesoralu, gard'a civica si o multime de cetatiani!

(O curiositate statistica.) Avemu inaintea nóstra — scrie „Dreptulu“ — tabloulu advocatiloru inscrisi de „facultatea din Têrgoviste“ pêna la 1 Ianuariu 1881. Elu se compune astfelu: 36 advocati inscrisi definitivu si cari profeséza in localitate, si duóe sute trei-dieci si siese stagiari, adeca cei risipiti pe tóta suprafaçi'a tiarei. Si sè se mai dica cà nu suntemu in progresu candu unu orasielu cá Tirgovistea gasesce midilocului a produce, fara multa dificultate, 230 advocati! Bine-intielesu, nu numeramu pe cei inscrisi de la 1 Ianuariu incóce...

(Pecatele lui Neagu Marinu.) Povestea populara ne spune cà unu tiganu — acestu Pacala pe spinarea caruia Romanulu si-a esercitatu in totu-deauna spiritu glumetiu — prinsu intr'o dî, cu o curca de furatu, ar' fi respunsu:

Déca'i curca,
Ce se 'ncurca,
In reversatulu dioriloru,
In calea venatoriloru?

Neagu Marin, altu „emancipatu“, care se presentà alaltaeri inaintea uneia din judecatoriile de ocolu din Capitala, sub inculparea cà a furatu o gasca de la unu evreu, a gasitu o esplicatiune multu mai neasteptata. — Ia spune, Marine, cum ai furatu gàsc'a? 'lu intrebà judecatorulu. — Pecate, Mari'a ta! respunse Marin scarpinandu-se cu putere in capu. Ia, me duceamu cu doniti'a sè scotu apa, candu 'mi esì inainte unu baiatu care gonìea gàscele spre gàrla. Eu 'i-am dîsu: Mèi baiete, mèi copilule, lasa gàscele in pace, cà o se mi dai de belea! Elu nu vrea de locu; par' cà 'si pusese in pisma cu mine. Elu facea mereu usi! usi! Iac'atunci o gàsca, cà se nu se 'nnece in gàrla, mi-a sarìtu in braçie. Pe urma, eaca si hotiulu de pagubusiu aci, dîcèndu cà 'i-am furatu gàsc'a. . . — Cu tóta ingeniós'a lui aperare, judecatori'a l'a condemnatu la cinci-spre-diece dîle de inchisóre. (Dreptulu.)

A III-a publicatiune despre **contribuirile** incurse la comitetulu beiusianu in favórea gimnasiului gr. cat. romanu de Beiusiu.

(Fine.)

17. D-lu Demetriu Grecu v. protopopu gr. cath. din Silh'a, dela Aureliu Iechimuu preotu gr. cath. in Racoviti'a 1 fl. Elisabeta Iechim preotésa, Racoviti'a 1 fl. Simeonu Popoviciu Racoviti'a 1 fl. Nicolau Crestescu posesoru Racovitia 5 fl. Vincentiu Morariu pr. gr. or. Racoviti'a 1 fl. Ioanu Inculescu economu Racoviti'a 1 fl. Rist'a Galosie economu Racoviti'a 50 cr. M. Borechescu economu Racoviti'a 1 fl. Ioanu Curtu economu Racoviti'a 1 fl. Georgiu Berariu economu Racoviti'a 50 cr. Ignatiu Pilis comerciante Racoviti'a 50 cr. Nicolan Stoi'a jude com. Rscovitia 50 cr. Davidu Rechnitz com. Racoviti'a 50 cr. Ioanu Remnentiu econom. Racoviti'a 50 cr. Ioanes Daminescu economu Racoviti'a 50 cr. Georgiu Barbosu not. Hittias 1 fl. N. Veitzman comerciante Racoviti'a 50 cr. Alesandru Pecurariu sinmariu Racoviti'a 2 fl. Ioanu Stoic'a economu Racoviti'a 1 fl. Nicolau Todorescu faur. 50 cr. Constantinu Berariu economu Racoviti'a 50 cr. Paraschev'a Mintiescu economa Racoviti'a 40 cr. Ioann Avramu preotu gr. cath. in Hittiasiu 1 fl. Alesandru Ioanoviciu economu Hittiasiu 50 cr. Grüner Iacob negut. Hittiasiu 50 cr. Todoru Rosiu econ. Hittiasiu 20 cr. Schurer Mor arendatoru Hittiasiu 25 cr. Borbely János faur. Hittiasiu 50 cr. Biseric'a gr. or. din Hittiasiu 1 fl. 73 cr. Comunitatea gr. cath. din Budintiu 2 fl. 34 cr. Pavelu Martinu preotu Budintiu 1 fl. Cristin'a Martinu preotésa Budintiu 50 cr. Iosifu Farkasiu econ. Budintiu 40 cr. Iconie Maranescu econ. Budintiu 20 cr. Pavelu Farkasiu econ. Budintiu 20 cr. Achimu Martinu econ. Budintiu 20 cr. Adamu Farkasiu econ. Budintiu 20 cr. Nicolae Zsura econ. Budintiu 20 cr. Nicolae Farcasiu econ. Budintiu 20 cr. Elisabet'a Zsnentiu econ. Budintiu 20 cr. Ioanu Farcasiu docinte gr. cath. Budintiu 25 cr. Ioanu Popu preotu gr. cath. Sutanovetiu 1 fl. Elis'a Popu preotésa 50 cr. Stefanu Bochu economu 20 cr. Demetriu Grecu v. protopopu Silha 1 fl. 33 cr. Sum'a 35 fl.

18. Dlu Dr. Ioanu Mog'a Sibiiu 5 fl.

19. Dlu Teodoru Popu protopopu si parochu gr. cath. in Ortelecu dela D-s'a 5 fl. 50 cr. Ioanu Chira docinte Ortelecu 1 fl. Ioanu Selageanu curatoru Ortelecu 50 cr. Gregoriu Coposu teologu din Ciòra 1 fl. Ioanu Covaciu not. cerc. Ortelecu 4 fl. Georgiu Prodanu docinte Moigradu 50 cr. Clemente Popu preotu gr. cath. Bredu 5 fl. Teodoru Muresianu docinte Bredu 50 cr. Vasiliu Popu econ. 50 cr. Demetriu Popu econ. 50 cr. Carolu Venczel pedurariu 50 cr. Mihaiu Unguru preotu in Creaca 2 fl. Vasiliu Popu docinte Creaca 50 cr. Vasiliu Opritiu not. cerc. Creaca 5 fl. Gregoriu Andreiu preotu in Cigleamu 1 fl. Teodoru Ortianu docinte Poptelecu 50 cr. Georgiu Farkasiu preotu in Poptelecu 50 cr. Demetriu Dragosin preotu in Firminitiu 5 fl. Eli'a Curtianu docinte Firminitiu 50 cr. Eugeniu Sabau preotu in Hercolanu 3 fl. Vasiliu Popu curatoru Bredu 50 cr. Sum'a 38 fl.

Dela ultima publicatiune pêna acuma au ìncursu 509 fl. 65 cr. v. a. (cinci sute noue florini si 65 cr.) bani gata si una obligatiune urbariale in valóre numinale 50 fl. mon. conv.

Datu din siedinti,a comitetutui, tienuta in 25 Septembre 1881.

P. Mihutiu. Teodoru Rosiu.

Cu *1 Octobre st. v. 1881* s'a inceputu unu nou abonamentu la

„GAZET'A TRANSILVANIEI“

Rogamu pe On. Domni prenumeranti ai fóiei nóstre, a grabí cu innoirea abonamentului pe triluniulu alu IV-lea.

Spre mai mare inlesnire recomendamu a se lipí adres'a, sub care s'a tramisu fói'a pêna acuma, pe dosulu cuponului dela asignatiunea postala.

Domnii noui abonanti sunt cu deosebire rogati, a ne tramite adressele D-loru *esactu*, aratandu si *post'a cea mai apróp e* de loculu, unde locuiescu.

„Gazet'a Transilvaniei“ apare dela 1 Ianuariu 1881 de trei ori pe septemana.

Pretiulu abonamentului la „Gazet'a Transilvaniei“ este:

pentru Brasiovu: pe trei luni 2 fl., pe siése luni 4 fl., pe anu 8 fl.; — dusu in casa: pe trei luni 2 fl. 50 cr., pe siése luni 5 fl.; pe anu 10 fl.

pentru Austro-Ungari'a cu post'a: pe trei luni 2 fl 50 cr., pe siese luni 5 fl., pe anu 10 fl.,

pentru Romani'a si alte tieri esterne: pe trei luni 7 franci, pe siése luni 14 franci, pe anu 28 franci.

Cursulu la burs'a de Vien'a
din 17 Octobre st. n. 1881.

Rent'a de auru ungara	118.70	Imprumutulu cu premiu ung. . . .	123.25
Imprumutulu cailoru ferate ungare . .	133 —	Losurile p. regularea Tisei si a Segedin.	112.30
Amortisarea datoriei cailoru ferate de ostu ung. (1-a emissiune)	90.90	Rent'a de harthia aust.	76.85
dto. (II-a emissiune)	110.50	„ de argintu „ .	77.90
dto. (III-a emissiune)	96.25	„ de auru „	94.45
Bonuri rurale ungare	99.25	Losurile din 1860 .	132.75
dto. cu cl. de sortare	98.—	Actiunile bancei austr.-ungare . . .	833.—
Bonuri rurale Banat-Timis. . . .	97.75	„ bancei de creditu ungare . . .	375.25
dto. cu cl. de sortare	97.—	„ bancei de creditu austriace . . .	374 50
Bonuri rurale transilvane	97 25	Argintulu . . .	—.—
„ croato-slav. . .	98.50	Galbini imperatesci .	5 58
Despagubirea p. dijm'a de vinu ung. . .	95.25	Napoleond'ori . .	9.37
		Marci 100 imp. germ..	57.70
		Londr'a. . . .	118 20

Editoru: Iacobu Muresianu. Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.

Tipografi'a: Ioanu Gött si fiu Henricu.